

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

Pohjoismaiden hallitusten vastaukset kirjalliseen kysymykseen E 27/2016 opettajien kokemasta väkivallasta ja väkivallan uhan lopettamisesta.

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U) kiittää kysymyksestä. Seuraavassa on koottuna eri maista saadut vastaukset:

- 1) Kuinka paljon eri Pohjoismaiden koulujen opettajat kokevat väkivaltaa työssään?

Kysymystä koskevat tilastot vaihtelevat eri Pohjoismaissa. Saatavilla olevan tiedon perusteella voidaan kuitenkin todeta opettajiin kohdistuvan väkivallan yleisesti ottaen lisääntyneen viime vuosina.

Ruotsissa kaikkiaan 357 opettajaa jäi sairauslomalle vuonna 2015, ja vakavasta fyysisestä väkivallasta tai uhkailusta johtuen sairauslomalle jääneiden opettajien määrä on vuodesta 2010 lähtien kasvanut 35 prosenttia.

Suomessa opettajiin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt viime aikoina. Vuoden 2016 opettajien työolobarometriin vastanneista 9 % oli kokenut väkivaltaa työssään viimeisen 12 kuukauden aikana. Opetushenkilöstön ja koulutoimen esimiesten sairauspoissaoloista jopa 10 % johtui väkivallasta.

Tanskassa oppilaiden aiheuttamat opettajiin kohdistuvat (sekä psyykkiset että fyysiset) väkivaltatilanteet ovat lisääntyneet vuodesta 2010, jolloin niitä kirjattiin 82, kun vastaava luku vuonna 2015 oli 198.¹

Norjassa ja Islannissa näistä kysymyksistä ei ole tilastoja.

Norjan opetustoimen tieto- ja viestintäkeskus (Senter for IKT i utdanningen) on vastikään tehnyt tutkimuksen, jossa kartoitetaan verkkokiusaamista ja -häirintää². Raportin mukaan 6 % opettajista on kokenut kiusaamista ja häirintää internetin kautta ”joskus”. Monet opettajat ovat kokeneet verkkokiusaamista tai -häirintää ”harvoin” tai ”hyvin harvoin”.

- 2) Mikä tätä väkivaltaa aiheuttaa?

Suomessa opettajiin kohdistuvan väkivallan lisääntymisen mahdollisina syinä pidetään muun muassa erityisopetuksen resurssien vähentymistä sekä opetustyön turvallisen organisoinnin puutetta. Yleisesti

---

¹ Tanskassa ilmoitukset ”väkivallalla uhkailusta tai shokin, väkivallan tai onnettomuuksien aiheuttamista traumaattisista kokemuksista johtuvista työperäisistä sairauksista” ja ”tietäntyyppisestä väkivallasta johtuvista työtaturmista vuosina 2010–2015” ovat lisääntyneet peruskouluissa ja vastaavissa oppilaitoksissa sekä vammaisille tarkoitetuissa erityiskouluissa: vuonna 2010 tapauksia kirjattiin 82, kun vuonna 2015 vastaava luku oli 137. Saatavilla ei ole tietokantoja, joissa olisi eroteltu oppilaiden aiheuttamat työperäiset sairaudet ja työtaturmat niistä työperäisistä sairauksista ja työtaturmista, jotka eivät liity oppilaisiin. Vuosien 2013 ja 2014 välillä on tietokatkos, joka on huomioitu yllämainituissa luvuissa. Ellei tietokatkosta olisi huomioitu, vuoden 2015 luku olisi suurempi.

² https://iktsenteret.no/sites/iktsenteret.no/files/attachments/monitor_2016_forste_utgave_-_bm.pdf

ottaen levottomuus vaikuttaa lisääntyneen luokkahuoneessa. Kyselytutkimuksen mukaan 71 % opettajista kokee työrauhan puuttumisen päivittäisenä ongelmana.

Muilta Pohjoismailta ei ole saatu vastausta opettajiin kohdistuvan väkivallan syistä.

3) Millaisin toimin opettajien kohtaamaa väkivaltaa on pyritty vähentämään?

Ruotsin kouluvirasto (*Skolverket*) on laatinut syrjinnän ja loukkaavan kohtelun vastaiset yleisohjeet. Niistä käy ilmi, mitä järjestelmälliseen syrjinnän ja loukkaavan kohtelun vastaiseen työhön kuuluu. Ruotsin rikksentorjuntaneuvosto käynnistää ja toteuttaa tutkimus- ja kehittämistyötä ja tarjoaa näin vankan pohjan hallitukselle ja oikeusviranomaisille niiden toimien ja priorisointien tueksi.

Tanskassa on 11 eri toimialojen työympäristöneuvostoa (BAR). Myös opetus- ja tutkimussektorilla on oma neuvostonsa, johon kuuluu työmarkkinaosapuolten edustajia. Neuvostot kartoittavat toimialoilleen tyypillisiä työympäristöongelmia ja auttavat työpaikkoja ratkaisemaan niitä muun muassa tiedottamalla, järjestämällä teemapäiviä ja koulutusta sekä tekemällä tutkimusaloitteita. Neuvosto on viimeisen 5–6 vuoden aikana käynnistänyt useita toimia, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja käsittelemään oppilaiden aiheuttamaa väkivaltaa.

Islannin opettajien ammattijärjestö (Kennarasamband Íslands) on niin ikään laatinut ja jakanut jäsenilleen ohjeistuksen tilanteisiin, joissa oppilaat kohdistavat väkivaltaa opettajiin. Opettajien ammattijärjestö on järjestänyt koulujen luottamushenkilöille kurseja siitä, miten opettajiin kohdistuvaan väkivaltaan tulee reagoida. Lisäksi on laadittu esite sukupuoleen perustuvasta väkivallasta.

Suomessa on tehty laajaa sektorienvälistä yhteistyötä, johon liittyy muun muassa hanke ”Stop väkivallalle kouluissa ja päiväkodeissa”. Hankkeessa on laadittu malli, joka ohjeistaa opetushenkilöstöä toimimaan oikein turvallisuusnäkökulmasta.

4) Näkevätkö Pohjoismaiden hallitukset, että voitaisiin kehittää yhteispohjoismainen malli, jonka avulla väkivaltaa saataisiin kitkettyä kouluista?

Pohjoismaiden hallitukset eivät näe lisäarvoa yhteispohjoismaisessa mallissa, jonka avulla väkivaltaa saataisiin kitkettyä kouluista. Väkivallanvastaista työtä voidaan sen sijaan edistää vaihtamalla tietoa ja hyviä kokemuksia. MR-U tulee jatkossakin korostamaan tämän työn tärkeyttä keskittyen pohjoismaisessa yhteistyössä oppilaiden ja opettajien hyvinvointiin ja osallistamiseen. Tässä yhteydessä voidaan myös mainita, että MR-U suunnittelee parhaillaan kouluja ja vapaa-aikaa koskevaa projektia, jonka aiheena on lasten ja nuorten väkivaltaisen ekstremismin torjuminen. Projekti sisältyy pohjoismaisten yhteistyöministerien demokratiaa, osallistamista ja turvallisuutta koskevaan ohjelmaan (DIS-projekti).

Helsingissä 20. joulukuuta 2016

Sanni Grahn-Laasonen
opetus- ja kulttuuriministeri
Pohjoismaiden ministerineuvoston
koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) puheenjohtaja